



Razem dla Edukacji

**Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”**

Scenariusz zajęć:

Zróżnicowanie narodowościowe ludności Polski. Polonia na świecie

III Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII III KLASIE LICEUM

Grzegorz Dąbrowski

Temat: Zróżnicowanie narodowościowe ludności Polski. Polonia na świecie.

Cele lekcji:

- wyjaśnienie różnic pomiędzy pojęciami: mniejszość etniczna i narodowościowa, społeczność etniczna i Polonia
- poznanie rozmieszczenia mniejszości w Polsce oraz Polonii na świecie
- wyjaśnienie przyczyn zróżnicowania rozmieszczenia mniejszości i Polonii na świecie
- kształtowanie postawy szacunku i tolerancji dla odmiennych grup i mniejszości

Metody i formy pracy:

pogadanka, praca z podręcznikiem, atlasem, mapą, „burza mózgów”, analiza danych statystycznych, rozwiązywanie quizów multimedialnych, metoda ekspertów, praca indywidualna, zbiorowa i grupowa

Czas: 45 minut

Materiały i środki dydaktyczne:

podręcznik Wydawnictwo Nowa ERA, Atlas geograficzny Wydawnictwo DEMART, mapa ścienna Polski, prezentacja multimedialna, quizy multimedialne Quizzlet, karta pracy.

Przebieg lekcji:

1. Zapoznanie uczniów z tematem i celami lekcji. Wyjaśnienie w jaki sposób będą uzupełniać karty pracy. W toku całej lekcji uczniowie zbierają potrzebne informacje, aby wypełnić swoje zadania. Tak zapisana karta stanowi formę notatki z lekcji, którą uczniowie mogą wykorzystać podczas nauki. Klasa zostaje podzielona na 8 grup (2-4 osobowych).
2. Rozdanie kart pracy. Losowanie nazw ośmiu miejscowości poszczególnym grupom. Polecenie odnalezienia położenia geograficznego wylosowanych miejscowości na mapie Polski. (Ułatwienie ma stanowić *Skorowidz nazw - Polska* z atlasu geograficznego Polska str. 159-163). Wybrani uczniowie w grupach wskazują nazwę miejscowości na mapie

ściennej Polski, podają nazwę województwa, w których te miejscowości znajdują się. Nauczyciel poleca wpisanie nazw miejscowości wraz z nazwami odpowiednich województw do kart pracy (Ćwiczenie 1).

3. Nauczyciel wyjaśnia różnicę i podobieństwa pomiędzy pojęciami: mniejszość narodowa i etniczna (slajd 5 z prezentacji multimedialnej).

4. Uczniowie korzystając z atlasu geograficznego str. 70 przyporządkowują otrzymanym uprzednio miejscowościom nazwę mniejszości narodowej lub etnicznej oraz określają jej rodzaj N - mniejszość narodowa E - mniejszość etniczna. Wyniki swoich poszukiwań wpisują do kart pracy i przekazują pozostałym osobom z klasy (Ćwiczenie 1).

5. Korzystając z tej samej mapy w atlasie (str. 70) uczniowie odczytują kolejno nazwę mniejszości narodowej i etnicznej z legendy mapy i przyporządkowują do odpowiedniej grupy zgodnie z tabelą z Ćwiczenia 2. Nazwy mniejszości należy zmienić na formę przymiotnikową, np. Niemcy - mniejszość niemiecka.

6. Analizując mapę rozmieszczenia mniejszości narodowych dostrzegamy ścisły związek ich rozmieszczenia z bliskością granic z państwem, z którego mniejszość pochodzi. Uczniowie dostrzegają duże skupisko mniejszości ukraińskiej położonej z dala od granic z Ukrainą (województwo warmińsko-mazurskie). Nauczyciel wyjaśnia historię Akcji "Wisła".

7. Uczniowie analizują slajdy 11 i 12 przedstawiające liczebność mniejszości narodowych wg danych szacunkowych i spisu powszechnego z 2011 r. Dostrzegają różnicę danych szacunkowych i spisowych. Nauczyciel prosi o podanie przyczyn różnic danych statystycznych.

8. Analizując dane statystyczne Spisu powszechnego z 2011 w Polsce (slajd 12) nauczyciel wskazuje na dwie grupy ludności: Ślązacy i Kaszubi i przypomina cechy mniejszości narodowych i etnicznych (slajd 5). Powyższe grupy nie spełniają wszystkich podanych cech, stąd potrzeba ich określenia jako społeczności etniczne.

9. Nauczyciel podaje cechy społeczności etnicznych w Polsce (slajd 13).

10. Aby zapoznać uczniów z mniejszościami etnicznymi w Polsce nauczyciel poleca wykonanie quizu (<https://quizizz.com>) - Społeczności etniczne w Polsce, w trakcie którego uczniowie poznają nazwy oraz stroje społeczności etnicznych (potrzebna tablica interaktywna lub rzutnik multimedialny ewentualnie smartfony).

11. Nauczyciel zadaje pytanie: "Kogo możemy nazwać Polakiem?" Dyskusja ogólnoklasowa.

12. Przekazanie uczniom terminu "Polonia" (slajd 15).

13. Uczniowie wypełniają tabelę z Ćwiczenia 3. Nauczyciel losuje spośród uczniów (grupy 2-3 osobowe) 11 karteczek z nazwami miast na świecie - dużych skupisk Polonii. Uczniowie korzystając ze skorowidzu nazw w atlasie geograficznym (str. 164 - 171) lub własnej wiedzy podają nazwę państwa, w którym znajduje się to miasto. Numer przed nazwą miasta oznacza

numer wersu w tabeli, którą uczeń uzupełnia. Uwaga: w niektórych wersach może być kilka miejscowości. Rozwiązania uczniowie wzajemnie sobie przekazują.

14. Ewaluacja lekcji poprzez rozwiązanie quizu multimedialnego (<https://quizizz.com>) - "Zróżnicowanie narodowościowe ludności Polski. Polonia na świecie."

15. Zakończenie lekcji, ocena wybranych kart pracy.

Zróżnicowanie narodowościowe ludności Polski. Polonia na świecie.

Ćwiczenie 1.

Lp.	Miejscowość	Województwo	Nazwa mniejszości	Rodzaj N /E
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

Ćwiczenie 2.

Mniejszość	
narodowa	etniczna

Ćwiczenie 3.

Lp.	Państwo	Liczebność (tys. os.)	Miasto
1.		9 293	
2.		2 000	
3.		1 800	
4.		1 050	
5.		900	
6.		853	
7.		235	

Zróżnicowanie narodowościowe ludności Polski. Polonia na świecie.

Ćwiczenie 1.

Lp.	Miejscowość	Województwo	Nazwa mniejszości	Rodzaj
1	Grabarka	podlaskie	białoruska	N
2	Sejny	podlaskie	litewska	N
3	Bohoniki	podlaskie	tatarska	E
4	Puńsk	podlaskie	litewska	N
5	Opole	opolskie	niemiecka	N
6	Białowieża	podlaskie	białoruska	N
7	Niedzica	małopolskie	słowacka	N
8	Kruszyniany	podlaskie	tatarska	E

Ćwiczenie 2.

Mniejszość	
narodowa	etniczna
niemiecka	romska
białoruska	łemkowska
ukraińska	tatarska
rosyjska	karaimska
litewska	
słowacka	
żydowska	
ormiańska	

Ćwiczenie 3.

Lp.	Państwo	Liczebność (tys. os.)	Miasto (miasta)
1.	USA	9 293	1. Chicago 1. Detroit 1. Nowy Jork
2.	Niemcy	2 000	2. Berlin 2. Dortmund 2. Hamburg
3.	Brazylia	1 800	3. Kurytyba
4.	Francja	1 050	4. Paryż
5.	Kanada	900	5. Toronto
6.	Wielka Brytania	853	6. Londyn
7.	Litwa	235	7. Wilno

1. Chicago
1. Detroit
1. Nowy Jork
2. Berlin
2. Dortmund
2. Hamburg
3. Kurytyba
4. Paryż
5. Toronto
6. Londyn
7. Wilno

1	Grabarka
2	Sejny
3	Bohoniki
4	Puńsk
5	Opole
6	Białowieża
7	Zakopane
8	Kruszyniany



Razem dla Edukacji

Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”

www.razemdlaedukacji.org.pl



MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ



OŚRODEK DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
STOWARZYSZENIA „WSPÓLNOTA POLSKA”



Podlaski Oddział Stowarzyszenia
„Wspólnota Polska” w Białymstoku

Projekt realizowany ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu „Rodzina polonijna”.